

Pettersengården

Pettersengården tidlig på 1900-tallet

Pettersengården – Tårngården

Eiendommen heter Karlsrud, en parsell av Karlsruyst kjøpt i 1890 av handelsmann C. Johansen for kr 1 200,-. I 1895 gikk han konkurs og gården ble solgt for kr 11 000,- til Adolf Kr. Sollihaug og Olaf Lundberg, også de drev handel.

I 1904 kjøpte min farfar Johan Pettersen gården. Han var da 27 år og gift med Paula Pedersdatter Sjøvold fra Sjøvollan i Muruvik. De hadde den gang to døtre, Petra og Magnhild. Min far Peder var den første av deres i alt åtte barn som ble født i gården.

Farfar var smed og etablerte egen smie. Bygdas hesteeiere kom til gården for å få skodd sine hester. Han lagde hestekoene selv, og jeg husker godt jernringene som festet ute på smieveggen hvor hestene sto bundet under «skoingen». Farmor drev frukt og kolonialbutikk. Farfar døde bare 54 år gammel og ansvaret for den store eiendommen ble lagt på henne. Hun var en klok og sterk kvinne, og med god hjelp og støtte fra familien gikk dette veldig bra.

Eiendommen besto av to beboelseshus, et stort uthus hvor alle familiene hadde hver sin vedbod og hvert sitt utedo. Vi i gården benevnte husene som Nergår`n og Øvergår`n. Sist nevnte hadde et tilbygg som rommet smia og størhus. Begge husene var som labyrinter med en masse boder, kott og skap. Nergår`n hadde flere innganger og trapper som førte helt opp til loftsetagen. En inngjerdet hage med nyttevekster og litt blomster hørte også til. Navnet Tårngården kommer av at Nergår`n hadde et tårn som ble fjernet for noen år siden.

Det er mange barn som har sett dagens lys, og tråkket sine barnesko der. Det er et utall personer som har bodd i gården. Av foretak kan nevnes; fisk matforretning, urmaker, bakeri, blomster og kransbinderi. Dette var før jeg så dagens lys den 30. juni 1935, som sjuende barnebarn. Det var til dag fem gutter og en jente. Synnøve Berg som hadde vært alene på «spinnesiden» i ti år. Det ble luksus for ei «lita jente» å få vokse opp med foreldre, en bror, farmor, tanter onkler, fettere og kusine og mange andre snille beboere. Det var alltid noe som foregikk, og alltid noen å være sammen med. Da farmor avsluttet sin handelsvirksomhet, leide hun ut lokalene til forskjellige lag og foreninger som arrangerte tombola med lykkehjul og «åresalg». Høy musikk runget også ut fra høytalere. Dette var et populært tilholdssted for ungdommen.

Da krigen kom okkuperte tyskerne lokalene. To tyske befal bodde der under hele krigen. I alt var vi 31 personer fordelt på de to husene. Det var seks familier og en enslig dame på «størhusloftet» i Øvergår`n. Tyskerne het Titse og Wilse. En var lang og tynn, den andre liten og rund. Guttene i gården som var kommet i «slyngelalderen» kalte dem internt; «telefonstolpen og tilhengeren». Undertegnede som var bare fem år ble lurt av de samme guttene til å tigge «gotterier», og ordene «habst do bong bong» ble min første kjennskap til et annet språk, og bong bong det habst dem, og mange ganger fikk vi uten å spørre.

I kjelleren på Nergår`n var det foruten matboder til alle med nedgang fra gårdsplassen, også et stort rom med inngang fra gata. Det ble brukt som tilfluktsrom. Vinduet og døra ble skjermet med sandsekker og treplatter. Rundt om i rommet ble det laget benker. For å komme dit inn ble det tatt på hull i fra matkjelleren. Hver gang flyalarmen gikk samlet alle seg der nede, også de to tyskerne. Et svakt lys fra en lyspære dinglende midt i taket virket noe skummelt, og med grei beskjed til oss barna om å være stille, skjønnte vi at dette var noe nifse greier. Da freden kom og livet tok til å normalisere seg, var jeg blitt nesten ti år.

Jeg vokste opp i Øvergår`n i første etage. I andre etage bodde familien Langolf, mor, far og seks barn. Det det er mange barn, samles ofte flere. I kalde høst- og vinterkvelder kom det ungdommer fra «STYKKE, MOGJÆRDET, LØFTA og GRUSTAKET». De samlet seg et stort overbygd inngangsparti i Øvergår`n. Mange morsomme historier og skrøner ble servert der, og ikke alt var ment for oss de aller minste, som ganske så motvillig ble beordret inn og i seng av våre mødre.

Leker som vi drev på med var å slå ball, vipp på stikke og hoppe paradiset. Arenaen for disse aktivitetene foregikk ute på veien mellom kirkegårdene. Det eneste forstyrrende element vi måtte passe opp for, var Halsethesten, med sin «kusk» på tur til og fra Sagbruket. Hestemøkka som ofte ble lagt igjen måtte vi ungene samle opp, for husmødrene i gården brukte den til gjødning på sine planter. Det fineste med leken for oss minste, var at mange av de voksne tok del i moroa.

Det var i Nergår`n de fleste familiene bodde. Farmor residerte i hovedleiligheten i andre etage, sammen med fire ugifte barn og tre barnebarn; Jenny, Rakel, Torleif, Georg og barnebarna Synnøve og Odd Berg og Per Chr. Haugen. Egon Sandtrøm med familie og Emma Grønnberg bodd også i andre etage. Oline og Ola Vågan med familier bodde i første etage. Etter hvert som årene gikk og flere flyttet til egne hus, ble leilighetene overtatt av farmors egne barn og barnebarn som hadde stiftet familie.

I en så stor gård med så mange leietakere måtte det være regler i hverdagen. Alle måtte bestille «størhuset» til klesvask, noe som foregikk hver dag unntatt søndag. Da senket helgefreden seg i gården. En god skikk var at den som vasket klær ble buden på kaffe til en av de andre. Da samlet alle hjemme husmødrene seg til en hyggelig formiddagsprat. Dette gikk på rundgang og ble kalt «VASKEKAFFE».

Julehøytiden var spesiell i Pettersen familien. Etter at alle hadde spist julemiddagen hver for seg, samlet vi oss alle i storstua hos farmor. Jeg kan enda se for meg juletreet midt på gulvet, med alle pakkene under. Eimen av kongerøkelser sammen med lukta av sigar, som de røkende herrer hadde byttet ut «rullingsen» med, hørte også med. NÅ VAR DET JUL! To ringer ble dannet rundt treet. Rakel og Per Christian trakterte pianoet og far spilte fiolin. Som den musikk og sangglade familien vi var, runget julesangene utover i stua. Videre i jula fortsatte selskapene rundt om hos hverandre.

Så tilbake til tilfluktsrommet i kjelleren som ble tatt i bruk igjen. Den første som etablerte seg der var Olaf Løvseth, som startet vulkaniseringsverksted. Etter han kom søstrene Lilleby fra Stjørdal med blomsterforretning. Karl Røsæg var den siste som tok i bruk lokalet til skomakerverksted. I første etage etablerte Odd Berg glass og rammeverksted og utvidet senere til malingsbutikk. Sverre Myran startet målsøm for herreklær, «Dovrekonfeksjon». Georg Pettersen tok over etter han, med dameklær og metervare. Vikas kjente bygdeoriginal, Gustav Granås, Residerte på ett rom. Han var en altmulig mann og mange fant veien dit med sine radioer og klokker for reparasjon. Etter han kom frisørmester Tor Martinussen fra Trondheim og startet herrefrisørsalong.

I 1955 bestemte farmor seg for å selge gården til sitt eldste barnebarn, Odd Berg. Hun nærmet seg da 80-årene og har hatt gleden over å få leve tett sammen med sine etterkommere som etter hvert ble mange. Barnebarn: Inga Fossen Werenskjold, Rigmor Sveian Sneisen, Bjørg Fossen Langeland, Toril Pettersen Dahl og Per Arne Pettersen, og oldebarna Tor Skjetne, Solvår og Lars Otto Berg startet sine barneår der.

Odd Berg startet en omfattende restaurering av gården, som det står stor respekt av. Hele eiendommen ble forandret til det ukjennelige. Smia som i mange år sto til felles benyttelse når noe skulle repareres ble omgjort til garasje. Uthusene ble revet. Nergår`n fikk et større tilbygg og flere foretak etablerte seg der. O. Berg avsluttet sin virksomhet og leide ut lokalene til Frisørsenteret. Sigrid startet dameforretning, «Sigrids», og senere datteren Solvår med «Motenytt». Fotpleiesalong og Malvik Bladet var også etablert der. Øvergår`n huset også flere foretak; Holms Bakeri, Gudrun Fossens systue, Skobutikk og Lills Kafé.

I 2007 gikk gården ut av familien. Frisør Håvard Renanger kjøpte den av Solvår og Lars Otto Berg, som overtok den etter deres mor Sigrid, enken etter Odd Berg. Sangen og musikkgledden i gården vil nok leve videre med trubaduren Håkon og Brit Ragna Renanger.

Når jeg nå i voksen alder reflekterer over mine barne- og ungdomsår i Pettersengården var den tiden preget av Kjærlighet, Trivsel, Samhørighet og Respekt for hverandre.

Solveig P. Skjetne

